

סימן י'

כ"ה אור ליום ועש"ק פ' בא חר"ג לפ"ק. סנעטין

החיים והשלום לכבוד ידיד'ג הרב
הגאון הגדול המפורסם וכו' מו"ה
בנימין ארי ווייס נ"י הבהן
אבד"ק משערנאוויץ יע"א.

הנה מוכ"ז פמד לפני למשפט פס איש אחד
שמו ר' זידא קיממעלמאן אודות חזקה
אוראנדא מכפר קאלאדורבסק שמוכ"ז ר' נבי מחזיק
בה כמה שנים ור' זידא בא בנבולו לשכור האוראנדא
ולקח ממנו חזקה והליפו טענתם לפני ולפני הרב
מעלינאל ולכתוב כל הטענות שלהם באריכות אי"א
פל המכתב להעריך אותם והעיקר הוא שר' זידא
טען שהוא יש לו חזקה מקודם ור' נבי מכחישו
ומקום הספק הוא כאן מי הוא המוחזק דהנה ר"ז
לא שגר בעלמו העסק מהמעשלה רק ביקש איש
אחד שמו ר' אברהם הונגר שיסכור הוא העסק
מהמעשלה וליקח קאנטראקט על שמו ויהי העסק
בשכ"ל ר"ז שיתן לו ר"א אח"כ קאנטראקט על שמו
(דהיינו פ"ט ר"י) וכן פשה ר' אברהם שר"ז נחן לו
מעות על וואריום ושאר הולאות ושכר ר' אברהם
הפסק על שמו (היינו פ"ט ר"א) וקודם שנכתב
הקאנטראקט מהמעשלה חס"ק ר' נבי על ר"א מלא
הדופים וזו ככרוכי' מדוע בא להשיג נבולו ולקפח
מחיימו ויחטא ולא לו והבטיח ר"א לר' נבי שלא
יתן הספק לר"ז עד שיסעוד לר"ת פס ר' נבי ומי
שילא זכאי בדי'ת לו יתן הספק ולריכין למידיינא
לשאי דינא אס ר"ז כבר זכה בהפסק פ"י שר"א
הלך בשליחותו ובמעותיו לשכור הספק עבורו. ולדעתי
הדק פס ר' נבי והוא הוא הזוכה כמו שבארתי
הדברים באריכות בפסקי שנתי בידו ויפן שהרב
מעלינאל מחפיק נגדי פ"כ אבקשהו לשים פין
פיונו בפסקי ולכתוב חודר בזם וליתן מכתבו ביד
ר' נבי כו'. סנני בזה ידידו רויש באהיר מוחס
בסנין כל כבוד.

אברהם מענדל שטיינבערג אבד"ק סניל .

תשובה

שובי' אל כבוד ידיד'ג הרב הגאון
התורה ובקי שכל זך צח ומצוחצה
כלו מהמדי' כשית מו"ה **אברהם**
מענדל שטיינבערג נ"י האבד"ק
סניטין .

זה כמה ימים אשר הניעני מכתבו ולא יכולתי
לחשיב לו בנוף הנידון יפן לא היתה ביד
הפסקה פסקו כאשר גילתי אזנו במכתבי הקדום
ואחרי אשר נשלחה ההפסקה לידי כמה הרפתקאי
פרו עלי בפו"ס. וגם פחה עוד פשתותי נבוכות
פחמ' מבוט שונות ופ"כ פמו הסליחה אס גם פחה
דברי רויס בלי בושם פלפול וחבלין חידוד הלכה .
הנה כמה שפלל בית בעטס האי' ללא קנה

ר' זידא את הפראפינאליע על ידי שליחות ר'
אברהם מחמת תשובת רש"ל דקנין אורנדא הוא דבר
שאין בו ממש ודבר שלא בא לעולם ורק משום דינא
דמלכותא ואין הכסף קונה כלל רק השטר מועיל
אי"כ בנ"ד שהשטר נכתב ע"ש השליח ר' אברהם
מעלינאל לא קנה ר' זידא . הנה הבין בית מדברי
הרש"ל דבאורנדא אין כסף קונה רק שטר . אינני
לא אוכל להסכים פמו בזה דהא כל הטעם דאין
כסף קונה לדעת הרש"ל הוא משום דהוי דבר שאין
בו ממש ודעלכ"ל אי"כ מ"ש שטר מכסף והא דשאביע
ושלכ"ל שום קנין אין מועיל בו ואזה מלא דבדבר
שאב"מ ושלכ"ל אף שאין מפות קונות בו יופיל קנין
שטר. ועוד הא כתבו החוס' בנורות (דף י"ג) ובנ"ד
דקנין שטר לא שייך בפכוס' כלל. אך בודאי כונת
הרש"ל ברורה דמ"ד דרין שום קנין לא הי' מועיל
באורנדא מטעמים שכתב דהוי דשאב"מ ושלכ"ל אך
מ"ד דינא דמלכותא מועיל הקנין וכיון שיש בידו
שטר לראי' על זה שנקנה לו פפ"י דר"ת הוא שלו.
וכיון דאחית לידי דינא דמלכותא בודאי הכסף
קונה לו כמו שהוא עדין המלכות. והא ראי' שהרי
אס יחזור בו השוכר קודם שנכתב השטר המעות
שלו מוחלטים לקופת המעשלה כנודע והשטר אינו
אלא לראי' וכיון שכן מעלינאל נקנס הפראפינאליע
להמעשלה שהוא בעל המעות כנידון דהההר"ס ממס
בשניות חלק ח"ט סי' כ"ט שהביא מעכ"ת בעלמו .
ומה שר"ה בית למדש עוד דכיון שאין המעות
קונות אי"כ אס נאמר שר' זידא קנה פ"י
ר' אברהם לא הוי רק משום זכ"י ואי"כ מעלינאל לא
קנה ר"ז דהא אין שליחות לפכוס' ונשפן בזה פל
דברי החוס' ב"מ (דף פ"א) הנה גם בזה אין
אמון בדבריו הכי יפלה פל ה"מ פ"ט ר"ך
שיתמנה משני הצדדים מ"ד הקונה וגם מ"ד המקנה
והא בכל המורה כלה די בסיומו שליח מאחד משני
הצדדים. ואדרבא מוכח להדיא בפ"ט גיטין (דף ס"ב)
וס"ג) דשליח שמור ונעשה שליח למי שנשחלל לו
יתקן משליחות הראשון וכן נפסק בפוסקים . וכיון
שר"א נעשה שליח מר"ז לזכות לו מה איכפת לן
במה שאינו יכול להפשות שליח מהכרי ח"פ .
ולדבריו יקשה הא הלכה פסוקה בפ"ט ח"ט סי'
קפ"ג פ"ק ג' דשליח שקנה לעצמו במעות המעשלה
אפ"י שזקפן עליו במלוה המקח של המעשלה מדוע
לא חילק המחבר דסי' במוכר ישראל אכל במוכר
נכרי המקח של השליח דהא אין שליחות לנכרי ולא
קנה כלל להמעשלה. הן אחת שכי' רוצה לחלק בין
מקום שנעשה הקנין בין המוכר והשליח דלא פהגי
אפ"י במוכר נכרי משא"כ בנ"ד לפי שיטתו שאין
המעות קונות כלל ואין כאן רק משום זכ"י לא
לר"ך שהי' שליח גם מן המזכה, הן הבנתי מדבריו,
מלכר שאין שום סברא לחלק בכך וכמו שיבואר
עוד להלן ומלכר שנס כאן לדעתי ברור שהכסף
קונה כמו שביררתי למעלה, אף לשיטתו יוקשו דברי
המחבר בפ"ט ח"ט סי' ה"ל שהרי הוא בעלמו פסק
בשי' יור"ד סי' ט"כ פ"ק ו' דלר"דן הדבר פסק
אי' הלכה דמעות בנכרי קונות או משיכה פיי"ש
אי"כ סדרא קושייתו לדוכחא דהאך פסק בסתמא
דקנאה במעות המעשלה המקח של פשלה הי' לו
לחלק

קפיט סיג שהבאתי למעלה דשליח שקנה לעצמו במעות המושלח אטפי' שוקפן עליו במלוא המקח של המושלח והרי הקס דעץ המוכר להקנות לשליח דהא תיירי דלא גילה לו כלל שהוא שלוחו של מושלח ואטפי' קנה המושלח מפני שהם מעותיו וא"כ ב"ד בודאי קנה ר' זידא ועוד עדיף מידון דההרי"ט ודוק.

במעם השני שכחב תפכחיה עליו שהוא ברור בעיניו, כתב שלא קנה ר"ז תפחיה שרי' אברהם בעצמו לא זכה רק תפכחיה דהא דמלכותא וא"כ איך יקנה ר' זידא ושליח נידון דההרי"ט שהי' שם קנין גמור שהי' בית ולא הוי דשליח והאריך בזה. ונשטן על דברי הגאון בנו"ב תנינא חא"ס טימן נ"ט. הנה ידירי אין הירדן דומה לרא"י ואין בדברי הנו"ב שום פתיכה לנידון שלו דשליח הקס דבשעה שקנה הישראל חזקה הי"ט מהשאר קנהו לפעמו וא"כ רוצה לחזור ולהקטתו לאחר ע"ז שפיר כתב הנו"ב דהא הישראל בעצמו לא קנה רק משום דרי"ט וא"כ שפיר שאין יכול להקנותו לאחר דבמה יקנה אותו האחר דהרי על אותו השכירות השני אין כאן דינא דמלכותא. משא"כ ב"ד שרי' אברהם הוא שלוחו של ר' זידא ושלוחו של ארס כמותו אי"כ שרי' באותו קנין עצמו שקנה ר' אברהם את הפסקה מהמשלח שרי' הוא נקנה לר"ז המושלח י"י' הקנין ההוא מה שהי' שהרי אין אנו דנין שרי' אברהם יחזור ויקנה לר' זידא אלא באותו קנין עצמו ולכדו שקנה ר"א הוא נקנה לר"ז. וז"ב מאד.

במעם השלישי כתב מעכ"מ שהרי לפי טענת ר' לבי בא ר' זידא להשיב בנבול שלא כדמ' וא"כ לא מהני שליחות ר' אברהם משום אין שליח לדבר עברה והא' לדעת הנו"ב בכל שליח לדבר עברה המעשה בטל. — טעם זה שמעתי ולא אבין דמברא זו דבשליח לדבר עברה המעשה בטל הוא רק בדבר שהעברה נכחה לבטל את המעשה כגון בכסן שאמר לשלוחו קדש לי אשה גרושה דע"ז חדשו החומ' מברא' דבשליח המעשה בטל שרי' מעשה הקידושין היא מעשה דתית וכן נט בע"פ פ"י שליח דתיירי ב"י הנו"ב וע"ז שפיר נוכל לומר כיון שהמעשה נעשה פ"י שליח נגד הסכמת הדם אין במעשה ההיא כלום לפי שהעברה נכחה לבטל מעשה ההיא אבל במעשה נגמרת שאינה חלו"י עוד בשום דבר הא"ך שייך לומר דבשליח המעשה בטל, הכי נאמר שאם אחר לשלוחו לך וסדליק גדיש של חברי או נחור שורו דהמעשה בטל משום דאין שליח לדבר עברה הרי שור שחוס לפניך, אי"כ ב"ד שרי' אברהם שגר הפסק מהמשלח ועפ"י חוקי הממשלה השכירות הוא בחוקפו הא"ך נאמר שהמעשה בטל הרי על כרחו המעשה קיימת שהרי הממשלה לא איכפת לה כלל בזה שנתעשה המעשה נגד חוקי דתנו ומקיימת השכירות בינה ובין ר' אברהם אפילו בעל כרחו. — ואם אולי כונת מפתח"ה על השל' יסות שהוא בטל ולא קנה ר' זידא את הפסק תפחיה שרי' אברהם הי' שליח לדבר עברה הא' לפנין זה לא הי' לריך לסביר דברי הנו"ב דלפנין זה שיי' השליחות בטל בשליח לדבר עברה הא' הוא הוא דין הש"ס בעצמו דאין שליח לדבר עברה.

דבר

לחלק דה"ט במוכר ישראל אבל במוכר נכרי הוא של השליח דהא במוכר נכרי למאן דמיל דמעות אינם קונות הרי אין כאן רק משום זכ"י וכיון שאין שליחות לנכרי הרי לא זכה השליח להמשלח ומעילא שהוא של השליח. ואף דאין מספקינן אי מעות או משיכה בנכרי קונה מ"מ הי' לריך לפסוק הדין במוכר נכרי המקח של השליח כדין כל ספק דאין מוליחין תיד המוחזק. אפי"כ כמו שכחבתי דכל שנעשה שליח עמי שזכה בעדו אף שאין המזכה יכול לעשותו שליח שפיר זכה המושלח וז"ב.

ואשר נשטן כח"ס בזה על דברי החומ' ב"מ (דף ע"א) יסלח לי אם אומר דמשיכה זו אין בה מעשה, דהחומ' תיירי במקום שלא פשה ישראל הראשון בפירוש שליח רק שאנו דנין שהישראל השני עצמו י"י' נפשה שליח להישראל הראשון ע"ז כתבו החומ' דכיון שבאופן זה לריך שהנכרי זכה להישראל הראשון פ"י הישראל השני אין שליחות לנכרי אבל בעשאו ישראל בפירוש שליח בודאי מועיל אפי"כ שפי' שנעשה לו הוא נכרי וכמבואר שם בכל הפוסקים, ועיין בסור ובשי"ט י"ד ס"י קמ"ט ובכ"ח ושי"י. ופיין בפני' ב"מ שם. וא"כ ב"ד שרי' זידא פשה בפירוש את ר' אברהם לשליח מדוע לא יקנה לו ודוק.

ומה שכחב כח"ס דר"ז לא קנה אף שנתן מעות דהא כל הסעס דבמקום שהשליח קנה במעות המושלח המקח של מושלח הוא משום דהמוכר דתנו להקנות לבטל המעות שהרי בקנה במעות השליח לא קנה המושלח אי"כ ב"ד שבודאי לא הי'ה כונה הממשלה להקנות לר' זידא שהרי כתב השמר על שם ר' אברהם תפילא לא קנה ר' זידא אף שהוא בעל המעות וכי' האריך בפ"י ד"ב דבכ"י לא תחשבותיו תחשבותי בדבר זה. דבכ"י מקום דאמרינן דשייך לבטל המעות בודאי קנה המושלח בעל המעות אפי"כ דהמוכר מבר שהשליח הוא בעל המעות ותמכין להקנות לשליח כיון דמוף מוף רק תפחיה המעות הוא מקנה מעילא הוא נקנה לבטל המעות. ומע' בכך שהמוכר מוצר שהשליח בעצמו הוא בעל המעות ופ"כ הוא מכון להקנותו לו כיון דבאמת המעות הם של המושלח, ובמה שהמוכר מופס ומוכר שזם השליח הוא בעצמו בעל המעות לא לבד שאין השליח קונהו כלו לפעמו תפחיה זה רק אפילו חלק אין לו בו וסכל לבטל המעות ורא"י לזה מהא דמקשינן בשי"ט כמוכר (דף י"א) אבריימא דהוסיפו לו אמת יתרה כו' ר' יוסי אומר מולקין והתירא ר' יוסי אומר סכל לבטל המעות כו' פיי"ט ואם יתא' כדעת מעכ"מ דבמקום שאין המוכר יודע ומוכר שזה השליח הוא בעל המעות לא שייך דינא דהמקס של המושלח תפכחיה שהוא בעל המעות ולא אמרינן בזה סכל לבטל המעות אי"כ ל"ל להשיב לדמוק' כאן ביש לו קלבה כו' לשיני דבריימא דהוסיפו לו כו' תיירי בלא סודיע השליח שהוא שליח מאיש אחר והמקס מוכר שהשליח בעצמו הוא בעל המעות וע"כ יסלוקו ובריימא דקמי' ר' יוסי אומר סכל לבטל המעות הוא בסודיע השליח למוכר שהוא בעל המעות ודוק. ועוד הא' הדבר מבוחר במקומו בשי"ט סי' ס"י

דברבר עברה אין מועיל שליחות, ואף אם תהי' כונת מעב' כן תלכד תה' שיקשה עליו כנ"ל ב"י אין מקום לדבריו לפי שיטת החוס' והפוסקים דבלא ידע השליח שהוא עברה לא שייך כלל דאשלא"ע דהוי כחלר דבעי' מותיב בה עיין חוס' ב"מ (דף י') וקידושין (דף ע"ב) ועיין ס"ך ריש סימן קפ"ב וסרי ב"ר ר"ח בעת שנעשה שליח לא ידע שר"ז רוצה להשיג גבול, שהרי כשנודע לו הוא מכריח את ר"ז לעמוד לר"ח וא"כ ל"ש בזה אשלא"ע. בחופן שדבריו אלה נפלאו ממני.

מעמי' הרביעי נוסד על פירוש הרמב"ם דמטעם דר"מ הסט"ר קונה ולא הכסף וכיון שקודם שנכתב הסט"ר לא חברהם אחר שלא ימנהו לר"ז טרם יעמוד לר"ז עם ר"ז תמילא לא קנה עוד ר"ז ולא הוי מומזק. ואח"י שבררתי לעמלה דגם כאן הכסף קונה ולא הסט"ר תמילא נסתר גם טעם זה ואין לורך להאריך בזה.

והנה עד כה הארכתי לסמור טעמי מעב' שה' שר"ה לר"ז דאף אם נודע שר' זידא נתן מעות לר' חברהם לא נקנה הספק לר"ז ולר"ד' סדבר פשוט וברור שקנהו ר"ז בקנין ר"ח. אפגם לעיקר הדין מודינא לו שהדין עם ר' זבי וסוה ברור בפניי. והנה כל מה שטרח תפכ"ת באלה הטעמים לומר שר"ז לא קנה הספק הוא בכדי שלא יקרא ר' זידא מומזק ויהי' אליס כמו בזה נדר ר' זבי כד"ן מומזק בכל מקום וכנראה מראשית דברי כה"ה במכתבו ולפניד כל הטורח הזה הוא במגם ואין לורך בו שאף לפי דעתי שר"ז קנה הספק בקנין שלוחו ר"ח ע"מ לא תיקרי מומזק.

וטעמא דירי שהרי ר' זבי מומזק בעסק זה שנים רבות בלי שום תמאה וע"כ בודאי הוא נקרא מומזק. ומה שטוען ר' זידא שקנה הוא המזקם מהממזיקים הקודמים לר"ז כיון שאינו מברר טענתו כרת בודאי אין בדבריו כלום מכהה טעמים, חדא הא גם ר' זבי בא בטענה שקנה המזקם מר' איצק וכיון שכן שתי הטענות שקולות והא המזקם עד פכשוו ה"א ביד ר' זבי באין פוסק וסיכא דקיימא חיקוס. ועוד אני אומר שאפילו אם לא יספון ר' זבי שקנה המזקם מממזיק אחר כיון שהמזיק בה כל כך שנים ולא פיסו בו זכא הוא במזקם. ומה שפסקו האחרונים בזה דאם נאמר דמזקם דין קרקע יש לה לא תהי' בה תמילה. אלא לאו משום דין תמילה אחינא פלה כי לרעמי גם אלו ידענו כעת שלא פסל הממזיק הראשון ע"מ כיון שישב בה ר"ז שנים רבות כלל תמאה בודאי זכה בה ר"ז.

והאין לומר דהוי מזקם שאין עמה טענה (דממא קאיענא אלו לא ה"י סימן ר' זבי שקנה המזקם) ד"א כלל. דהא באמת כל טעם המזקם במזקם אורנדא הא מבורר ב"מ שהוא משום דהשוכר עושה סוכות ומק"ף משקאות ומוליא הולאות על בנינים ובנאחו מהפסק יפסיד סרבה ולכך חיקנו שלא ישיג שום אדם גבולו. וא"כ אם המזיק אחר באורנדא והממזיק הראשון לא תימא בו חס הממזיק השני פושם סדברים האלה שמק"ף משקאות ומוליא הולאות בלי שום תמאה הא בזה פלמו הוא קונה המזקם,

שהרי זה הוא יסוד זכות המזקם ומקנתה, וא"כ אם ישב בה בלי תמאה כ"כ שנים הא אין לך מזקם שיש עמה טענה יותר מזה, שהרי עשה בה הקנין היותר מועיל בה והוא הסקפות וההולאות שהרי בשביל זה לבד נתקנה המזקם שלא יסינו גבולו משום שמוליא הולאות ויפסידם בנאחו מהעסק והוא עשה ההולאות האלה בלי תמאה וא"כ הא קנה המזקם בקנין היותר טוב ומבורר. ואין אנו לריכין לבא כלל לטעם תמילה ודוק.

ולפי' דברינו אף אם ה"י ר' זידא מברר שקנה המזקם לפני שנים רבות ור' זבי לא ה"י טוען שקנה הוא המזקם אלא שהחזיק בה שנים רבות כדרך הממזיקים בעשיית חובות והקפת משקאות ואף אם ה"י ר' זידא בעלמו שוכר הספק מהתמטלס ה"י ממזיק להמזיקו מלך המזקם ק"ו בזה שאין לר"ז שום ברור על זכות מזקתו ור"ז טוען גם הוא שקנה המזקם והאחנו יודעים שיושב בהפסק שנים רבות ועושה חובות והולאות כדרך הממזיקים בעסקים כאלו שר' חברהם, שהוא רק שלוחו של ר"ז ומופס הספק בשביל הזכא ברין, ממזיק למת קאנטראקט לר"ז.

אך עוד נשאר לנו לדבר מפרט אחר והוא מה שהביא מעב'ה טענת ר' זידא שר' יוסף מומנו של ר' זבי עשה לו פולה כי שטר שדות שהיה לר"ז מזקם בס מכבר וע"כ התייר לעצמו כעת לשכור האורנדא שמומזק בה ר"ז. והנה לא בא במכתבו מבורר מה לו לר' זבי למעשה מומנו הכי נוכל להפגישו בעוונות אבותיו. וע"כ אחשוב שר' יוסף מומנו של ר"ז יש לו איזה חלק גם כן בהאורנדא הזאת כי לולא זאת לא ה"י שום מקום לדבר מטענה זאת, ואך באופן זה יש מקום לומר שר' זידא טוען שכאן מלא מקום לגבות את חובו מר' יוסף שגם הוא עבר על המזקם נגדו ושכר שלא כרת את הטרות שה"י הוא מומזק בה. ועל אופן זה סובבים דברי אשר ארבר להלן.

והנה מעב'ה הביא דברי אחרונים דבהסיג גבולו מותר לו לגמול עליו כמעשהו ומילא ידעו מדברי הרמ"א ס"מ סימן רל"ה וסוה מחשבות הר"ן לפנין מקנת מקח וממכר בפעויות דמקוס שפשו שלא ימזיקו וימכרו בנכסים מוטעין להפסיד הבנות מבידקו וימכרו מכירה, הרי לפנינו שמקנת חכמים לא נתקנה למי שפושט שלא כהוגן. וכ"מ יאא לחלק בין עשה הפול בעסק זה או בעסק אחר. **דרידרי** אין לורך לחילוקו של מעב'ה. ואורס ולא אבוס כי אנכי לא ראיתי דברי

האחרונים האלו אך לפי שהביאם מעב'ה אין בהם לפגיד שום ממש בממז"כ מורתס יסיו מי שיהיו. ואנה מלינו דבר כזה שבמקום שפשו חכמים איזה מקנה ללורך הפולס שנאמר שמקנה זו לא נתקנה רק ליראים ושלמים, ואם יבא לפנינו איש אשר ידענו בו שהוא בועט במקנות חכמים ורוצה לזכות באיזה דבר תממה איזה מקנה שתיקנו חכמים לעובר הפולס שנאמר לו שאין לו חלק ונחלה במקנה ה"א משום שהכנינו לא תיקנו רק בשביל איגסין דמפלי. ואין לזה שום סמך ודמיון מדברי הר"ן שסביאו. ודבריו שססם באמת קילורין לעין, דבודאי לא פשו חכמים

חכמים שום תקנה שכלם אותה החקנה יעשה אדם
עולה כזאת אשר בזולת החקנה לא הי' יכול לפעולה
כמו צידוק שלו ששרי מצד הרין הפשוטות אין
במעשיהם כלום אלא דחקון להו רבן משום כדי
חייהם איכ' בנכסים מופטין הרי לולא החקנה לא
פיו יכולין להפסיד את הבנות ואם נחזיק בתקנה
זאת יהי' מתכרן ממכר איכ' הרי רק בזה החקנה
מיפשה עולה להבנות ע"ז שפיר כחצ'ה"ן דחקנה
לרשימי לא עבדינן וע"ז לא תיקנו חכמים שכלם
הקנהם יעשו עול. וסברא זו מבוארת גם בחי'ם
ביטין (דף ל"ג פ"א) ד"ה ואפקעינהו כו' על קושיה
ה"ר שמואל דאיכ' יחפה על ב"ה אסותו שישלה לה
גט ויבטלו שלא בפני השליח ופקעי הקידושין וכתבו
גט בסוף דבריהם ח"ל ומה שהקשה איכ' יחפה על
ב"ה אסותו כו' אי ידפינן שלכך נמכרין לא מפקעינן
קידושין מיני' דלח קנה פשוט חכמים ולא
לח קנה פייש"ס. משא"כ באחר שהסיג בזול רעהו
ששכר עסק שהי' מוחזק בו חברו הכי עשה זאת
בכח תקנה החכמים כי היכא דנימא שאין התקנה
מועלת לו ה' אדרבא מעשיו הם נגד התקנה ואיכ'
איך נאמר שבטביל שזה עשה פול נמיר גם לחברו
לעשות פול נגדו ולהסיג בזולו, יסי' בעסק אחר
או גם בעסק זה אם כבר זכה בו באופן שאין
אחר רשאי לזכות בו, וניתן רשות לפרוץ גדר תקנה
חכמים. זה לא ניתן להאמר. ועוד בשלמא צידוק
לדרינן שפ"י תם שנאמר שהתקנה אין לה קיום
בצוקס הזה יחוקן הפול שהרי לא יוכל הפשוט למכור
הנכסים המופטין ולהפסיד את הבנות אבל בזה הכי
אם נמיר לזה השני להסיג בזול הראשון יחוקן מחאו
של ראשון ששכר בזמנו של תקנה חכמים. ועיין חו"מ
ב"ע (דף ק' פ"א) ד"ה שובר כו' לפנין פטר שכל
של ב"ה ישראל קודם שכל לידו גם שחרור שכתבו
וז"ל ושמה גם גבי איסור זכין לו בשעת חתימה
אפי' דלא שייך טעמא דפרישה פ"מ לא פלוג רבנן
יש כס ציד חכמים לפקוד דבר מן החורס פייש
הרי לפנינו דאף שפשה איסור באותו דבר עצמו
פ"מ תקנהא דפריו בחופיו זכין לו צעקומה עומדת.
והוא מטעם שכתבתי דמה כלל אס' נאמר שכלל לא
תיקנו חכמים הכי בזה יחוקן האיסור שפשה. וז"ל
ברור נאמר. באופן שלפי ע"ד דברי האחרונים שהביא
חכמים אין להם שום יסוד ושרש.

אולם

מעט אחר יש לרן בזה. אם כן הדבר
כאשר החוקתי למעלה שר' יוסף מוחנו
שנ' ר' לבי יש לו חלק בעסק הזה שאנו דנין עליו
לכאורה ברור לא יוכל ר' זידא לחפוט העסק הזה
עד אשר ישיב ר' יוסף האשם אשר אשם בשכירות
השדות אשר הי' לרין חזקה עליהם והשיב את
הנזל אשר גול בעברו של חקנה חז"ל ואין לומר
משום דחוקות אלו דין קרקע יש להם ולא שייך בזה
חפיסה דסיכא דקאי ארפא תיקוס, דהא אין הדבר
הזה ברור דלית דסבירא ל' דדין מעלפלין יש להם
וכמו שהאריך בזה פס"י בן לב בתשובה ומעילא
דחפיסה מועלת בכס"ג.

דן אמת שמהר"ם בתשובה סימן פ"ב דעתו שאין
מועיל חפיסה רק ברבר זה פלגו שרין
עליו ולא בחפס דבר אחר ובפרט במקום שהספק

הוא בחפיסה עצמה אם שייך בדבר זה חפיסה פ"ן
בו, איכ' לפי מה שבררנו שכל האורגא זו עצמה
אין לרין שום טענה ואי משום השדות ששכר ר'
יוסף טוב הוה החפיסה בדבר אחר וגם בדבר שיש
להסחפק אם מועיל בו חפיסה שהרי לדעת הסוברים
דחזקה דין קרקע יש לה אין מועיל בה חפיסה.
אולם כבר האריך השיך בספר חקפו כהן מסימן
ק"ט והלאה להוכיח שאף בדבר שחלקו אי חפיסה
מועלת בו ואף חפס דבר אחר שאין מועילין עליו
מועיל חפיסה פ"ן בו שהאריך הרבה בזה ואיכ'
לכאורה יש לומר שרין יוכל לחפוט העסק הזה שאנו
דנין עליו עד אשר ישיב ר' יוסף לרין את אשר
גול ממנו בשכירות השדות.

אמנם

באמת גם ז"ל מלבד שכבר נפסקה
הלכה בש"ע ח"ט סי' ק"ה פ"א דאין
חפיסה מועלת ע"י שליח במקום שחב לאחרי' וכלן
ה' פ"ה. הוא פ"ד ב"ר ר' אברהם השליח ואם
נאמר שחופיל חפיסתו בעד ר"ז הרי הוא כב
בחפיסתו זאת לר"ז, ומלבד שאין הדבר ברור שגם
בשדות נוסגת תקנה חזקה שהרי בבי' כלשון התקנה
לא נזכר רק אורגא וריחם ומעט שהחזיק עושה
הולאות בהקפת משקאות ומיקון בנינים ושמה לא
שייך הכי טעמי בשדות ולא היו בכלל התקנה כלל,
אך אף אם נחזיק שגם שדות הן בכלל התקנה ואף
בהם שייכים הטעמים הנ"ל שהחזיק עושה הולאות
פ"מ כיון שרין שחק ע"ז כפס שנים טוב באנו
למ"ש למעלה דר' יוסף זכה בשחזקה דהוה חזקה
שיש עמה טענה דכיון שהחזיק בשדות ועשה
ההולאות ה' ור' זידא לא פיהם בו הרי קנה
החזקה מעטם התקנה ופיקר שרשה. ואיכ' איפוא
אין לר"ז שום טענה גם של חזקה השדות. ומבוא
לדינא שר' אברהם ממוייב לתת לר' לבי הקאנטראקט
על הפראפינאציע כמו שכתבתי למעלה. וכ"ז ברור
בפיני להלכה בלי שום פקפוק.

במה

לבי כי לא ימיר אף חכמים אם באיזה
פרטי מו"מ של הלכה זו נטע דעתי
מדעתה, כך דרכם של חכמי ישראל מיום היומם.
ודברי מורמו חכמים עלי חמיד ובהם אשתעשע
אנכי אובנו נאמנו דור"ש ושלוש מורמו מקרב לב
עמוק.

סימן יא

שלוש אשיב לכבוד דרב החריף
ושגון המופלג בתו"י כ"ש מו"ה
ישראל שמואל נ"י דובו"ן
דק' דראהבי"ש.

הנני בזה לתשובה שאלתו ע"ד שר' ברוך שו"ב
מערומקאוויץ ומעפניק שנתקבל לשו"ב
בראשונים ובמקומו במעפניק נתקבל שו"ב אחר
שקנה מאנשי המקום חזקה השו"ב דשס. ור' ברוך
קנה חזקה השו"ב מערומקאוויץ עבור ניסו ר'
מרדכי מאת שר' אלישע אשר צידו הכח וסיכולת
למכור חזקה השו"ב דשס ונתן למכור הנ"ל דעי
המקם מאתם רע"ו. שוב חזר בו ר' ברוך על
הקנין